

של פרובינציה פרימיטיבית, השוכנת איך שם בין נמליה העופה של אנטבה לבין כף-התיקויה הטובה, הרי שמונח הרוחני מוסיקאלי של אותם 35 אלף מינויי התיז מורת מתמצה בנעימות מוכרות, מספורי הופמן, פריקול, הלנה היפה וקונצרטים של פגניני ובלאזונב, המהווים את גולת הכותרת של עונת התיזמורת ב-1980. 35 אלף מינויי התיזמורת אינם נישמעים נירגשים מהעובדה, כי המנהל המוסיקאלי

זובין מהטה ספורי הופמן

האמנותי של התיזמורת (המקבל שכן בן דולרים רבים) זובין מהטה הנ"ל, יס תפק השנה בניצוח על מחזור אחד בלבד של התיזמורת. המעלה הבלוטת ביותר בן תפקידו הניהולי-אמנותי של מהטה, תהיה עובדת העדרו מהארץ במהלך רוב העונה המוסיקאלית האמורה.

אלה מבין 35 אלף מינויי התיזמורת, שיחפצו ליהנות ממלאו כישוריו של בני הלם המוסיקאלי, ייאלצו לכתת רגליהם ומטוסיהם עד לגניוירק, שם הוא מתפקד גם כמנהלה של הפילהרמונית של ניו-יורק. אכן, פיצול אישיות מדהים! אלה מבין 35 אלף מינויי התיזמורת, שידם אינה משגת רכישת כרטיסי טיסה לגניוירק, ויכולו לך הסתפק בטיסת צ'ארטר לאיטליה או לאוסטרליה, שם עומד מהטה זובין רבה-אשכורי לנת הנ"ל לממש את משאת-נפשו של כל מנצח, ביצוע הרינג — המש האופרות הגדולות של ריכארד וגנר, האסכולות עדיין להשמעה פומבית (אפילו מעל גלי האתר) בישראל.

מקור

נפש פרומה

החודש ראה אור ספר ביכורים של מספר צעיר, שהוא בבחינת תגלית ספרותית סנסציונית. הספר הוא סיפורו של יעקב בוצ'ץ שני חיי יעקב, מיסמך ספרותי, החושף בכישרון נדיר את עולמו של הדור שלנו במלחמת יום-הכיפורים.

יעקב בוצ'ץ הינו משורר בפרוזה, החי ביחד עם מועקותיו בעולם לירי, עד הרגע בו, שכנה שכאה אומרת מישיפט שנופל לתוך השקט של צמיחת הישא. מבטני פניד אני דבק בתחרשה של שואה... זה התיאור מתוכו יוצא לו גיבור של הספר אל מלחמת יום-הכיפורים. הנפש-הפועלת של יעקב בוצ'ץ מבהירה: "וכמו אומר בליבי: ככל שתגדל עירנותי, יגברו סיכויי לחיות."

דומה שבוצ'ץ מצליח להמחיש את אותה רעידת אדמה של 1973, שהצליחה להר- עיד את צה"ל, למחוק את שילטון מיפי לגת-העבודה, ולא להותיר כימעט רישומה על הספרות הישראלית. השואה אינה השו- אה ההרוקה שהיתה באירופה, אלא השו- אה שהמלחמה מביאה ותוצאותיה. כך יושב לו יעקב למרגלות הרי הגולן, שואל שאלות כמו: "בלילה בלילה, בשק-השי- נה, אחרי שאני גומר, אני שואל את עצמי האם זהו לי הפעם האחרונה שישפכתי ידע."

מלחמת יום-הכיפורים של שני חיי יעקב אינה זו המקובלת באמצעי התיק- שורת, אלא מחזה כמעט סוריאליסטי, מנו- כר, מחזה שנפש גיבורו מתפוררת במהלך המלחמה בהדרגה. נחשפות בה שכבות התוך, והגיגים מתפורים לעברה של אנה אשתו, ואם בנותיו (ראה: ציטוט). ואו, בתום המלחמה, שהיא רק בבחינת פתי- חת תיבת רגשותיו ועולמו של יעקב, הוא פונה לרופא צבאי, השולח אותו, לא הרחק מן הים, במחנה צבאי מבודד, בין אקליפטוסים ומכני כפון, נתקבלו ובאו פנועי-נפש יוצאי המלחמה. בהדרגה מתפתח כאו האנטי-גיבור של שנת 1973, כדמות פרומת נפש, בארץ של מלחמות רבות.

יעקב של בוצ'ץ הוא בבחינת הזרה מוכשרת למדי אל גיבורה הנצחי של הספרות העברית, האדם התווה, השואל והמבקש. דמות סטופרי דור הפלמ"ח הצ- ליחו לגדעה. יעקב בוצ'ץ מתחיל לפרוץ את חיי גיבורו יעקב, החל מן הילדות, ואו מתגלה כי, "איש אינו שם ליבו אלו, מישפחה רדופת-שואה, בהדרן קטן; כש- כונה בה הייתי עצוב..." ילדות המתנקות לה בהדרגה לעבר בגרות של מכאובים

• יעקב בוצ'ץ — שני חיי יעקב; הוצאת ספרות פועלים; סידרה בעריכת נתן יונתן; 228 עמודים (כריכה רכה).

מיניים, הניפרמים ונתפרים ושוב ניפר- מים, עם התפתחות עלילתו של הרומן. הכנות בסיפרו של בוצ'ץ מזכירה את הפ- תיחות בה הדהים בסוף שנות ה-50 פלינ- הם שדה בהחיים כמשל. בוצ'ץ מדהים לעיתים בכנותו, בשורות כמו, "אני כן שבט-עשרה ונערה און לי. תמור התרג- שות כתופי כמו בילד. והכרשה וחופר התועלת..." סיגנון שאינו מקובל על הפא- תוס הגברי של הספרות הישראלית. אט אט מתפתח לו סיפור אהבה מרגש בין יעקב לאנה, סיפור שבמהלכו משתו- רות להן חוויות ישראליות נוסח: "בב- קר של יום חורף רך וחלבי לקח אותי הצבא. אני יושב במשאית. הנערות באות להיפרד מן הכחורים הנוסעים לצבא. אנה עומדת, יורה הצלובות על חזה איחיות בצמיתה..." ואחרי הפרידה הראשונה, מגיע קורס-הצניחה, תוך תיאור כימעט פארודי של פולחן הגברות נוסח שנות ה-60, וכן אהבת נופי הארץ, ידידות ורעיות לוחמים, השיחורור והיציאה הרא- שונה לחוצלארץ. ואו, השיבה ארצה והד- גישה התוורת באהובה אנה: "הולכים ומתחבקים ולוחצים ומלטפים. הולכים הלאה הלאה, יוצאים משטח-הנמל ואינני נוגעים באדמה."

מאוחר יותר מנסים יעקב אנה ובתם בעמי להכות מושב במושב ליד הכרמל. שם הם חווים חוויה של החלפת זוגות, כחלק ממאבקם בשיעמום ובשיגרה, עד שלבסוף, "לאיטו הן הדלות. וכל אשה חוזרת לבעלה." יעקב נימלט מהמושב, מאנה ומנעמי. אישקסט שלו הולך וגובר, הוא עובר חוויות אירוטיות, שבאחת מהן נאמר לו: "אני לא מסוגלת לישכב איתך. אתה לא גוף כשבילי, אתה רוח."

כאן המקום להעיר, כי בוצ'ץ, בשני חיי יעקב מתגלה כסופר מיומן, שיש בכוח תיאוריו והמיבנה של סיפורו להביא לכדי

חיוורון את כל ליגת הסופרים המתחילה בדור הסופרים הוקן, כלהרון מגד, יורם קניוק ואחרים. דרך דן זקנה, ויעקב שבתאי. ליד יכולת תיאוריו, עוצמת לשונו, רובדי שפתו — הרי ספריהם של כל אלה הינם בבחינת מעשה חובבים. בוצ'ץ משלח את יעקב שלו שוב לחוצ- לארץ, "חופשי במישפחה, מאשה ומיל- דים. הייתי כמו שחלב ליבי להיות, ונפשי פרימה ועירומה לקלוט מכל אשר יבד- אני..." הוא עובר דרך המושבה הישרא- לית באמסטרדם, דרך כפר גרמני נידח ושוב שב ארצה, בחורה, אל החווייה של מישחק בהחלפת זוגות, עד הרגע שבו, "באה המלחמה וקטר דורס ריפס את השיבות העבר." שם מאבד יעקב את הכל. הוא דועך, כמו נמוג, כמו מתחשל: "בחד- מי הנבזה ראיתי את יציאת-מצרים וגם השתפתי בה. ראיתי את פרען כמו צדף, רוף באיטיות של צב אחרי משה, שהוא מלך גרגרי-החול ומתנהל לאיטו בין די מעברים המסוכנים בדרך התחתים..." שני חיי יעקב הינו הפתעה החיובית הגדולה ביותר של הספרות הישראלית החדשה בשנתיים האחרונות. יעקב בוצ'ץ הפך בשל ספרו לתיקוה הגדולה של הספ- רות הישראלית. ועל הקוראים להיות סקר- נים לכל אשר עתיד סופר זה להביא להם.

בחטף

העורך והפאלוס

●● ניסוח בלתי-חברי הביא את מבקר- האמנות של ידיעות אחרונות, ארם ברנר, שהוא גם עורכו של הירחון מוני- טיו, לעמיתיו-למיקצוע, מבקר-האמנות של דבר ומעריב. הוא הגדיר אותם כך: "סר- קרת התערוכות (מש) טליה רפפורט... ומר צבי רפאלי, סוקר-תערוכות (הא) (פ)..." בגורל טוב מזה של רפפורט ורפאלי, זכר מבקר-האמנות של מעריב יגאל יגאל צלמונה, שאתו כינה ברנר כ"המבקר יגאל צלמונה..." ●● על הידיעה כי סיפור חיינו של נשיא מצרים אנוואר אל-סא- דאת יועלה על קרשי-הבימה באל-עריש, הגיב משורר, מהחשובים בארץ, מן הראוי להעלות לעומתו בגן-הירק של נאות-סיני את סיפור חיינו של ראש ממ- שלת ישראל, מנחם בגין... "כאשר ניש- אל אותו משורר מי מסופרי ישראל יהיה מסוגל לחבר את סיפור חיינו של ראשי- הממשלה, הגיב המשורר: "מה הבעיה, הניך לוינו, הוא הרי התמחה בואססות פולניות נוסח בגין במחזותיו..." ●● צביעות רבתי קיימת בהצעתו של ח"כ

גרשום שוקן, אחת עם המיליט

יגאל אלון, להפוך את "המועצה הצי- בורית לתרבות ולאמנות" לרשות ריבונית (סטאטורית). העובדות האמיתיות הן, כי המועצה הנ"ל בצורתה הנוכחית הוקמה בידי יגאל אלון, כאשר שימש כשר החינוך והתרבות, ונעדה לשמש את צרכיו הפי- לטיים (מיסלגת אחדות-העבודה) ●● שמועות המהלכות במושבת אינטלקטו- אלים שעלו מבירת-המועצות למרתו ה- פיתאומי של מחבר באבי יאר אנאטולי קוונניצוב בלונדון, טוענות כי יתכן ש- המדובר במוות לא טבעי. לטענתם של חו- גים אלה, מחסלים שירותי-הביטחון הסובי- ייטים, גם את מתנגדיהם שהצליחו להימלט למערב, ולראייה הם מביאים את מותו של המשורר-זמר גאריץ, שגם מותו לוטה במסתורין ●● אחת לכמה זמן נהג עורך הארץ, גרשום שוקן, להגיה אל עולם הסיפרות והשירה. לעיתים הוא מפרי- סם שירים תחת השם ריכרד פון. בש- בוע שעבר ערך שוקן גיחה נוספת, שבר- מהלכה פירסם במוסף לסיפרות של יומנו מחירות-שירים שהוא עצמו תרגם משיריו של המשורר הגרמני גוטפריד בן, ואחד מהשירים מגדיר לא במעט את מעמדו של העורך-משורר: "לבד: אתה עם ה- מילים / וזה באמת לבד, / תרועות ושערי- הילולים / אינם בזה הממד..." בסיום אותה מחירות, הוסיף שוקן (בחתימה ג.ש.) כמה הערות לשירת גוטפריד בן, שבהן כתב בין השאר: "הוא ניהיליסט, החושנו ה- יסודית היא שהאדם הולך בחושך ולחתי- נו שמטעות... את תהליך היצירה משהו ג. בן לתופעות ביולוגיות וקוסמולוגיות. הוא כותב: 'האופי התפיסתי של הבריאה גלוי לעין בגאות ובשפל, בפאלוס, בי- אכסטזה, בתחום היוצר מתבטא אופי זה באני הלירי..."

• אבר-חיין זכרי

הביטה מן המילחמה

אחד מהקטעים המאפיינים ביותר את ספר ביכוריו המלהיב של הסופר הצעיר יעקב בוצ'ץ שני חיי יעקב, הוא קטע שובו של יעקב ממלחמה:

בשובי הביתה מן המלחמה, נכנסתי לבית שהיה לי זר ומזר. כל חשיבות בנייתו והיותו והדוממים שבו נמוגה כאד. הכול מתרחש לי שונה. כאילו מישהו אחר חי בתוכי והוא המגיב על חיי. ההליכה קשה עלי, וימים ארוכים אני שוכב במיטה, הזזה ובוהה; לעיתים קורא. ויש שאני מאזין בחדרה סמויה למחזרות החדישות. איוו מתגעגע לחיות. איוו מבוכה ואוללתיד ועוגמת-נפש. חורף בחוף וגשם, ורוח חזק וסוער.

„תחושה מזורה בקרבי, כאילו נעשיתי. כמו אסור לי ליהנות מן הגשם ומן הרוח, ובעצם, כאילו אין כל תכלית בהנאה מהם — ממילא אני נידון למוות, מחר, מחרתיים, אולי עוד חודש. אולי טרם ימלאו לי עשרים-ושבע, הירחתי אותו והוא נשם אותי. נשימתו כבדה, מהחרה ואכזרית, ואינה מניחה לי לישון. שוכב ליד אנה במיטה ואני ער. שעות ארוכות — ועודני ער. היא ישנה, והבנות שעשיתי מזרעי, ישנות. פחד שאינו מוכר לי ממלא אותי. אני מתחפף על משכבי גופי מזעז ואני נחרד ומדליק את האור ומכבה אותו ומוחי נחמץ בי. אין מוטלים הנערים על גבי זה כשקי-מלט. בגדיהם ספוגים, גופיהם פזורים-איברים, תחת השמיכות הדוממות... עוד לא סימתי את הקרב. החיים עומדים להיגמר. אחרי החידולן לא יהי עוד כלום. לא אראה את השמים, ולא את האדמה. אני חושב, אך יתכן שפני ירטה אותי ואחיה אינני. ואני יעקב, לא אטייל עוד על הארץ היפה, לא אהלך בחוצות הערים הזרות, הרחוקות; לא אערך לרנע למראה החידות שחדים לי גופי הנשים היפות וההבטחות אשר תחת שימלותיהם. לא אשמע מנגינות, לא אראה נופים בחורף ואת הערפל העולה מן האדמה ואת הגשם החוק והברק וענני-הסערה בשמים הכהים. אין ייתכן שאמות במלחמה שאינה חשובה בעיני, שהיא רחוקה מעולמי; שהיא כמו שגיאה בחיי..."